

LIKOVİ ZAVIČAJA: EŠREF ĆURIĆ – PRVI UREDNIK RADIO-GRAČANICE

Dr.sc. Omer Hamzić

Rodio se 5. 3. 1927. u mahali Prnjavor u Lukavici u mnogočlanoj i uglednoj porodici mjesnog imama Huseina, koji se prije Drugog svjetskog rata jedno vrijeme bavio i politikom. Osnovnu školu završio je u rodnom selu 1939. godine, gdje je proveo djetinjstvo i ranu mladost. Rat je dočekaao kao dječak sa 14 ili 15. godina, upamtio je na svoj način četničku okupaciju svog sela, koje su tadašnje vojne i civilne vlasti NDH dodijelile Trebavskom četničkom odredu prema poznatom sporazumu, koji je, nakon ustanka na Ozrenu i Trebavi, potpisan 28. 05. 1942. godine u Lipcu, na Ozrenu. Promatrao je svoga oca i druge starije ugledne ljude koji su, našavši se unutar četničkih teritorija, pokušavali taktiziranjem izbjeći najgore i sačuvati sebe, svoje porodice i komšije od pogibelji u koju ih je “uvalila” vlast NDH. Kasnije će sve to opisati u svoja dva ratna autobiografska romana “Ruža za sestru” i “Među zvijezdama”.

Prema vlastitom kazivanju, još u toku rata primljen je u organizaciju SKOJ-a koja je djelovala u Brijesnici. Odmah nakon dolaska partizana i oslobođenja Gračanice od fašističke vlasti, tačnije, 12. aprila 1945. godine, izabran je za člana Sreskog komiteta SKOJ-a u Gračanici, a nešto kasnije za sekretara Opštinskog komiteta SKOJ-a u Brijesnici. U članstvo KPJ primljen je 01. avgusta 1945. godine. Za vrijeme školovanja u Učiteljskoj školi u Tuzli, od 1947.–1949. godine bio je sekretar partijskog biroa KPJ za srednje škole i član Sreskog komiteta SKOJ-a.

Pet puta je učestvovao na saveznim radnim akcijama

(Brčko–Banovići 4,5 mjeseci, Novi Beograd – Pjenovac – Kuštrova, Šamac–Sarajevo) i vršio odgovorne dužnosti–od komandanta brigade do komandanta brigadirskog logora, šest puta je proglašavan udarnikom, pa je učestvovao i na Kongresu udarnika Jugoslavije. Bio je komandant Tuzlanske brigade i komandant omladinskog logora na izgradnji Novog Beograda, 1948. godine.

Od 1950. godine biran je nekoliko puta za člana Opštinskog komiteta SKJ, više puta u Opštinsku konferenciju SSRN, a jedan mandat je bio i potpredsjednik Opštinske konferencije SSRN. Tri puta je biran za odbornika Skupštine Opštine Gračanica, a od 1960. godine bio je poslanik Društvenopolitičkog vijeća Skupštine Socijalističke Republike BiH – do 1974. godine.

Bio je jedan od najaktivnijih članova KUD-a “Adem Alić” Gračanica.

Odlikovan je Ordenom zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom, Ordenom rada sa srebrenim vijencem i Ordenom Republike sa bronzanim vijencem. Četiri puta je dobijao sedmoaprilsku nagradu Opštine Gračanica, te više drugih priznanja. Kao rezervni kapetan prve klase i učesnik više vojnih vježbi, dobitnik je i nekoliko priznanja Teritorijalne odbrane.

Bio je delegat Skupštine Opštine, zatim delegat u Republičkom odboru SUBNOR-a, potpredsjednik i predsjednik Opštinskog odbora SUBNOR, član Savjeta za odbranu Skupštine Opštine.

Iako je kao mladić zauvijek otišao iz svog rodnog sela, za poslom za karijerom, nikada to selo nije zaboravljao, uvijek mu se zavrćao da pomogne. Borio se da Lukavica među prvim dobije električnu struju, dobre puteve, vodovod, telefone. Godinama je kao aktivista radio sa tim ljudima, podsticao ih, ukazivao im na puteve progresa.

UČITELJ–UDARNIČKOG SRCA

Krajem rata, kao osamnaestogodišnjak preko nekih partizanskih jedinica i aktivista NOP-a u Brijesnici došao je u dodir sa orga-

nizacijom SKOJ-a i ubrzo dospio u njene redove. Kao mlad momak iz ugledne porodice u selu, koji je prihvatio, kako se govorilo, napredne i progresivne ideje, voljom tadašnjih partijskih kadrovika, upućen je na skraćeno školovanje u učiteljsku školu u Tuzlu. Učitelji u to vrijeme nisu bili samo deficitarni kadar za đake učionice, već i za opće potrebe nove vlasti. Tog kadra, uistinu, nije bilo dovoljno da bi se zadovoljili ambiciozni planovi režima u oblasti prosvjete i masovnog prosvjeđivanja.

Po završetku školovanja, službovao je u Rahiću kao učitelj, a potom u Tuzli kao upravnik školskog doma, potom u Malešićima, Lukavici i Gračanici, kao učitelj i rukovodilac tih škola. Kao učitelj, u tom periodu najviše se zadržao u tek otvorenoj osnovnoj školi u Malešićima. U početku je držao nastavu s djecom u starom mektebu. Ubrzo je, uz sve obaveze učitelja (sa djecom i odraslima) i političkog aktiviste na terenu, morao preuzeti i organizaciju izgradnje nove školske zgrade u selu. Zajedno sa uglednim mještanima (Haso Buljubašić, Bećir Duraković i Hasib Memić) organizovao je dovoz materijala, sječu građe, pečenje kreča i konačno izgradnju škole.

Kada nije bilo analfabetskog tečaja, moralo se politički djelovati po selima, držati konferencije i s narodom se ubjeđivati u ono što ljudi nisu mogli ne samo vidjeti, već i zamisliti. Jednom mi je pričao kako su ga “zasjeli” odmetnuti četnici negdje na Ceriku dok je u večernjim satima pješao prema Skipovcu na političku konferenciju. Nisu ga previše maltretirali, ko zna zbog čega, samo je “fasovao” šamar od kojeg mu je puklo u uhu, tako da je na njega ostao gluh do kraja života.

Nama mladima nevjerovatno je izgledala priča sa neke konferencije u Malešićima, na kojoj je trebalo razbiti nepovjerenje i motivisati ljude da ispune svoje obaveze u elektrifikaciji sela, tokom 1950. godine. Da bi ga “utjerao u laž”, jedan seoski mudrac (Hasan Kalesić–Bajrić iz mahale Kalesije) postavio

mu je pitanje kako može prolaziti struja kroz žicu, kad je on svojim očima vidio da žica nije šuplja. “Reci učo, kudam će onda prolaziti ta struja o kojoj pričaš”, glasilo je njegovo direktno pitanje. Je li se zbilja radilo o tolikom neznanju ili običnom seoskom mudrovanju, tada mladi učitelj Ćurić nije imao vremena ispitivati.

Pripadao je generaciji onih naših prosvjetitelja koji su kao domaći prosvjetni kadar (uz onaj uvezeni—pretežno iz Srbije i Crne Gore) imali tešku zadaću da ne samo opismenjavaju nepismene po našim selima i gradovima, već da ih bukvalno izvlače iz bijede i zaostalosti. Bili su to učitelji koji su danju učili djecu, a noću nepismene na analfabetskim tečajevima, dok su još uvijek “po šumama i gorama naše zemlje ponosne” krstarile tzv. bande—ostaci poražene vojske i poraženog režima, nesrećnici koji nisu razumjeli da je došao kraj rata, da nema povratka na staro, koji nisu vidjeli šta se oko njih dešava. Ko bi htio iz današnje perspektive da cjepidlači, mogao bi reći da su ti učitelji bili protagonisti novog totalitarnog režima, koji nije progonio samo ostatke fašističkih i profašističkih snaga, već i tzv. klasne neprijatelje, buržuje i kulake, hodže i popove, sve što se nije uklapalo u ideološki okvir i direktive “bačuške” iz Moskve.

Sve to, nije daleko od istine, ali se ti procesi ne mogu pojednostavljivati i o njima se ne može suditi iz ovog vremena—i ostati nepristrasan. Ako danas želimo biti objektivni, onda ne smijemo nipodaštavati doprinos te generacije učitelja, kubikaša i akcijaša na podizanju ovog naroda—bukvalno iz blata. Ta generacija je iznijela obnovu i izgradnju zemlje nakon strašnog rata i to joj se ne smije oduzimati niti minimizirati ni danas, ni sutra, bez obzira na sve devijacije i izvitoperenost režima “pod kojim je radila i odrastala”. To su oni momci koji su bili u stanju jurišati na nebo da bi ostvarili one ciljeve u koje su vjerovali. To je ona generacija mladića i djevojaka koja je gradila pruge i puteve, koja je srcem gradila zemlju. Nepo-

novljiva po čistoći ideala i skoro dječjoj naivnosti.

Ešef Ćurić je bio tipičan predstavnik, odnosno pripadnik te generacije.

Kao uspješan i perspektivan kadar, uz to vrlo pouzdan partijski aktivista, dokazani udarnik sa radnih akcija, on se relativno mlad našao na partijskoj kadrovskoj listi, što znači na raspolaganju, kako se tada govorilo, narodu i partiji. Nakon Malešića, od 1955. godine, skoro desetak godina proveo je na dužnosti direktora škole “Hasan Kikić” u Gračanici. Kolege su ga upamtile kao strogog pravednog rukovodioca i dobrog pedagoga. Za vrijeme svog direktorovanja (dva mandata), tu je školu uspio kadrovski i tehnički konsolidovati, što u ono vrijeme nije bilo jednostavno. Škola se afirmisala kao moderna gradska osmogodišnja škola sa nekoliko područnih odjeljenja. Za svoj pedagoški rad u tom periodu dobio je brojna društvena priznanja i nagrade.

Od 1964. do 1969. godine radio je kao socijalni radnik u Centru za socijalni rad koji je tada bio u sastavu organa uprave Općine Gračanica. Za to vrijeme napredovao je u lokalnoj politici, u više mandata bio odbor-
nik SO-e a potom i Narodni poslanik u Skupštini Republike BiH. Bio je već zreo partijski kadar sa kojim se u svakom momentu moglo računati, bio je čovjek od ugleda i povjerenja u političkom životu Gračanice.

PRVI NOVINAR I UREDNIK RADIO GRAČANICE

Nakon sovjetske invazije Čehoslovačke, 1968. godine, tokom koje su u razbijanju informativne blokade posebnu ulogu odigrale lokalne radio stanice, i kod nas je došlo do značajnih političkih promjena i demokratskih strujanja (ustavna reforma itd.). Kao prateća pojava tih promjena (i iskustva Čehoslovačke tokom invazije) i u našoj zemlji počele su da niču male lokalne stanice, kao pečurke poslije kiše. U toj kampanji osnovana je i radio stanica u Gračanici (formalni osnivač, Opštinska konferencija SSRN) koja

je počela emitovati eksperimentalni program 12. 02. 1969. godine, od početka kao jedna od četiri radne jedinice Narodnog univerziteta u Gračanici. Od 01. marta 1969. godine, kada Radio Gračanica počinje emitovati svoj redovan program, Ešef Ćurić je sa puno entuzijazma i volje preuzeo poslove glavnog i odgovornog urednika. Na te dužnosti su po pravilu dolazili zaslužni, iskusni i provjereni kadrovi, najčešće poslušnici režima, ali će se u ovom slučaju brzo pokazati da lokalna vlast nije baš dobila nekog svog poslušnika, već počesto kritičara i oponenta nekih njenih poteza i akcija, što se uglavnom uzimalo kao grijeh.

Prvu godinu je gotovo sve poslove obavljao sam kao jedini uposlenik Radio stanice. Poslove spikera i tehničara obavljali su honorarci, u koje se nije mogao baš uvijek pouzdati, pa je često znao i sam sjedati za miksetu i mikrofon, iako njegov glas, sa puno nazalnih intonacija nije uopće bio za radio. Kako nije mogao sam nositi tako obiman i odgo-

voran posao, općinski oci su mu 1970. godine dozvolili da u radni odnos primi jednog novinara-spikera. Za to mjesto odabrao je Fadila Buljubašića, koji će godinu dana kasnije otići na TV Sarajevo za spikera.

Na to upražnjeno radno mjesto došao sam, slučajno se prijavivši na raspisani konkurs, negdje u septembru 1971. godine, kasnije su dolazili ostali, vratio nam se i Fadil... Učili smo se od njega ne toliko novinarstvu, koliko životnom iskustvu koje je prenosio na nas. Nikada se nije ponašao kao šef, dijelio je sa nama radosti i tugu, kada je trebalo radio za nas, jednostavno bio nam je dobar drug. Ponekad to nismo znali cijeniti.

Bio je to prvi period programske konsolidacije Radio Gračanice – period u kojem je Ćurić intenzivno tragao za programskom profilacijom tog medija, učio se zanatu zajedno s nama, tražio mjesto tog radija u lokalnom društvenom ambijentu, tražio pare za izdržavanje Radio Gračanice, za plate o kojima su odlučivali oni koje je počesto tre-

balo javno kritikovati. On je nastojao da se ponekad izdigne iznad svega toga, bodrio i nas u tome i počesto zbog toga dobijao “po prstima”. Iako se često žalio kako teško izlazi na kraj sa tim poslom, on je uistinu volio posao novinara i uživao je, radovao se svakoj našoj inovaciji u programu, svakoj dobro urađenoj reportaži, emisiji, svakom dobrom prilogu. Nije se protivio programskim izletima nas mladih, naprotiv podržavao nas je u tome.

Kao utemeljitelj i prvi odgovorni urednik Radio Gračanice, on je u njoj proveo (ili joj dao) svojih 10 najboljih godina. On se tog zadatka prihvatio udarnički i udarnički ga odrađivao. Izgrađujući sebe kao novinara, učio je nas mlađe da budemo ljudi, nesebično nam prenosio svoja znanja i životna iskustva i izgrađivao instituciju—sasvim uspješno, ostavljajući je nama da je dalje izgrađujemo i unapređujemo.

Zato ja smatram da je Ešef Ćurić programski utemeljitelj Radio Gračanice i tvrdim da je posao odgovornog urednika tog lokalnog medija, koji je obavljao nekih desetak godina, najbolji dio njegove karijere.

Biti novinar u onom sistemu, značilo je biti prije svega društveno-politički radnik, karika sistema ili sluga režima... U toj poziciji bilo je teško graditi neku svoju novinarsku ili stvaralačku individualnost tako da su se mnogi gubili u jednom dosadnom sivilu informacija u funkciji samoupravljanja, koje je podrazumijevalo da se sistem i život prikazuje, uglavnom, onako kako su ga željeli vidjeti partijsko-politički moćnici. I u takvim uslovima, Ešef je, koliko-toliko uspijevao sačuvati svoju individualnost i odbraniti dignitet profesije. Politički izuzetno iskusan, često je svojim prilozima i emisijama “išao uznoš” lokalnoj politici i političarima koji, inače, nisu trpjeli javnu kritiku. Iako je zbog toga više puta bio “na tapetu”, znao je bolje od nas lobovati njihove pritiske, pa i eventualne sankcije. S druge strane, imao je tihu podršku javnosti, slušalaca, običnih ljudi koji su voljeli čuti i kri-

tičke tonove sa svog lokalnog radija. Sjećam se da su mu zbog toga u čaršiji bili dali nadimak “Hejkal” po čuvenom novinaru, komentatoru tadašnjeg kairskog lista “Al ahram”, koji se proćuo u svijetu po svojim oštrim komentarima i kritikama. On se nije ljutio kad su ga prozvali gračaničkim Hejkalom, ali znao da to nije po volji lokalnih političara koji su jedno vrijeme ozbiljno planirali da ga otjeraju sa Radio stanice... Zato, valjda, što je kao “odani vojnik partije” ipak pokušavao misliti svojom glavom.

VELIKI ŠEF, A DRUG JOŠ VEĆI

Ono što je krasilo ovog čovjeka bio je njegov istančan osjećaj za društvo, za druženje, sitne ljudske pažnje. Bio je, jednostavno drugarčina i čovjek koji je u svakom trenutku spreman pružiti pomoć drugome. Nije zanemarivao male sitne ljudske pažnje, volio je život, druženja i teferiče, obične ljudske radosti. Koliko puta nam je kao šef znao progledati kroz prste kada bi pogriješili. Nosio je u sebi neku udarničku solidarnost, koja se danas rijetko susreće. Sjećam se, kada je trebalo, odrađivao je poslove za nas, tolerišući naše male mladalačke nestašluke za koje je imao skoro očinsko razumijevanje. To je bio njegov rukovodilački manir. Od njega smo učili i život. Njegova životna škola često nam je bila inspiracija.

Nekoliko godina bio mi je, dakle, šef u redakciji radio Gračanice. Nikada se nije nametao šefovski, jednostavno, učio nas je i postavljao se kao drug, u suštini do kraja nasmijan i blag učitelj. Ako je nekada znao i povisiti ton, ako smo ga izveli iz takta, znao je “pasti u vatru”, ali i brzo zaboraviti i oprostiti nam propust ili grešku na poslu. Igrom slučaja, dogodilo se, nakon nekoliko godina da dođem na dužnost direktora Narodnog univerziteta kao vrlo mlad i neiskusan u radu s ljudima. U toj novoj ulozi, ja sam njemu bio šef i, što bi se reklo, nadređeni svome bivšem šefu. Našao sam načina da to nikada prema njemu ne ispoljim—iz nekog poštovanja. U isto vrijeme on se trudio da mi pomo-

gne. Sjećam se da smo i tada, kao i ranije u Redakciji Radio Gračanice, funkcionisali kao dobro uhodan i uigran tim. Ni trunke tu nije bilo neke staračke sujete i surevnjivosti. Naprotiv, bili smo dobri drugovi, bez obzira na godine i činove koje smo nosili.

Dvije-tri godine pred penzionisanje, otišao je na bolje plaćeno mjesto sekretara Samoupravne interesne zajednice (ustvari fonda) osnovnog obrazovanja u Gračanici. Priredili smo mu nezaboravan ispraćaj. Iako je išao na bolje mjesto, nije krio tugu zbog rastanka i s nama i s novinarstvom. Drugarski je život bio...

Ešrefa Ćurića pamtimo i kao čovjeka vrlo širokih interesovanja. Volio je čitati, imao je naklonosti i osjećaja prema umjetnosti, književnosti... Kao mlad prosvjetni radnik 60-ih godina bio je izuzetno aktivan u KUD "Adem Alić". Pored organizacionih poslova u Društvu, bio je aktivan član dramske sekcije, glumac-amater. Nastupao je u više pozorišnih predstava, čije su premijere u to vrijeme bile veliki kulturni događaji u Gračanici. Dugo se pamtila dramska predstava "Puške gospođe Carar" Bertolda Brehta, u kojoj je glumio jednu od glavnih uloga. Rado se sjećao te predstave, spominjući je kao pozitivan primjer u nekim našim razgovorima o kulturno-umjetničkom amaterizmu itd. Ta iskustva uvijek je rado prenosio mladim generacijama koje su dolazile u kulturno-umjetničko društvo.

Po odlasku u mirovinu, negdje 1981. godine u njemu se probudila neka nova želja za pisanjem. Opet zajedno, napravili smo malu knjižicu o partizanskim spomen-obilježjima na općini Gračanica pod naslovom "Biljezi slobode" (izašla 1985.godine), koja je, začudo, i danas u upotrebi. On je pod pritiskom uspomena iz djetinjstva u tom periodu (1984. i 1985.godine) objavio i dva kraća romana (pripovijesti) – "Ruža za sestru" i "Među zvijezdama". Iako pisani sa toplinom i posebnim zavičajnim senzibilitetom starijeg čovjeka koji se sjeća prizora iz svog djetinjstva, valja reći da se ti romani nisu puno odmakli od socrealizma i literature kojom se njihov autor napajao u vrijeme svog školovanja i sazrijevanja. No, kako napisa književnik Jusuf Begić u pogovoru njegovom romanu "Među zvijezdama", "smatramo da se Ćurić kao pisac nije vinuo u literarne oblake da bi dosegao slavu, njemu to nije bilo potrebno, on je morao da ostavi poruku mladima kako su se njihove ranije generacije vaspitavale, kako su se žrtvovala da bi se danas živjelo u ovim našim slobodama..."

Umro je, nakon relativno kraće bolesti, 29. 01. 1990. godine, u predvečerje ratne katastrofe, pun sumnji i strahova, razočaran kao i mnogi iz njegove generacije, gledajući kako im se pred očima ruše ideali za koje su bili spremni i ginuti. Na njegovu sreću (li žalost) nije dočekao konačan slom jedne zemlje i jednog režima u koji je beskrajno vjerovao...